

**รายงานการวิเคราะห์ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ
กับบทบาทภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปี พ.ศ. 2569**

โดย กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมกิจการผู้สูงอายุ

1. ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) อย่างเต็มรูปแบบ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรนี้นำมาซึ่งความท้าทายในการคุ้มครองคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางจากการรวบรวมสถานการณ์ข่าวสารในสื่อสาธารณะระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2569 จำนวน 20 กรณีศึกษา พบว่าผู้สูงอายุกำลังเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้างที่รุนแรงใน 4 มิติ ได้แก่ (1) การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และการหลอกลวง (2) ความยากจนและการเข้าถึงสวัสดิการ (3) ภัยคุกคามด้านสุขภาพและความปลอดภัย และ (4) การถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ปรากฏการณ์เหล่านี้ถือเป็นการละเมิดและขัดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) อย่างชัดเจน โดยเฉพาะสิทธิในการมีมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี สิทธิในการได้รับหลักประกันยามชราภาพ รวมถึงสิทธิในความมั่นคงทางสังคม

สถานการณ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับประเด็นเร่งด่วนใน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่กำหนดให้ “ผู้สูงอายุ” เป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิ เสริมสร้างศักยภาพ และป้องกันจากการถูกละเมิด ทอดทิ้ง หรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ในฐานะที่ กรมกิจการผู้สูงอายุ มีบทบาทและภารกิจหลักในการส่งเสริมศักยภาพ คุ้มครองสิทธิ จัดสวัสดิการ และสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้สูงอายุ จึงเล็งเห็นความสำคัญในการนำประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อสาธารณะมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงกับการดำเนินงาน การจัดทำรายงานฉบับนี้จึงถือเป็นการถอดบทเรียนเพื่อค้นหาข้อบกพร่อง ประเมินความเสี่ยง และทบทวนนโยบาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการดำเนินงานหรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ พร้อมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา เพื่อยกระดับการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อรวบรวมและถอดบทเรียนจากสถานการณ์จริง เพื่อรวบรวม จัดทำบทสรุป และวิเคราะห์ กรณีศึกษาการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ จำนวน 20 เหตุการณ์ ให้เห็นถึงรูปแบบ และผลกระทบที่ขัดต่อหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR)

2.2 เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับบทบาทและภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อนำประเด็น ปัญหาทางสังคมมาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ทั้งด้านการคุ้มครองสิทธิ และการจัดสวัสดิการ เพื่อประเมินความเสี่ยงและแนวโน้มที่การดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ อาจส่งผลกระทบที่เข้าข่ายการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ

2.3 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและมาตรการแก้ไขปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติและมาตรการ เยียวยาที่ชัดเจน สอดคล้องกับกรอบทิศทางของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หากพบว่าเกิดเหตุการณ์ การละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ

2.4 เพื่อพัฒนาระบบการเฝ้าระวังเชิงรุก เพื่อออกแบบและยกระดับระบบการเฝ้าระวัง การรับ เรื่องร้องเรียน และการป้องกันการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในความรับผิดชอบของกรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อลด ปัญหาและสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

3. แนวคิด ทฤษฎี และบทนิยามที่นำมาใช้วิเคราะห์

ในการวิเคราะห์สถานการณ์และประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ รายงานฉบับนี้ได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และบทนิยามที่สำคัญ เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

3.1 บทนิยาม “ผู้สูงอายุ”

ใช้นิยามตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิเคราะห์ กล่าวคือ “ผู้สูงอายุ” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย¹ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามกฎหมาย

3.2 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR)

ใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการประเมินว่าเหตุการณ์ในข่าวถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ โดยเฉพาะ ข้อ 22 ระบุว่า *ทุกคนมีสิทธิในความมั่นคงทางสังคม* และ ข้อ 25 ระบุว่า *ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของตนและครอบครัว รวมถึงสิทธิในหลักประกันยามชราภาพ*²

3.3 หลักการของสหประชาชาติสำหรับผู้สูงอายุ (United Nations Principles for Older Persons)

ใช้เป็นเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ผู้สูงอายุพึงได้รับ ประกอบด้วย 5 หลักการสำคัญ³ ได้แก่ ความเป็นอิสระ (Independence) การมีส่วนร่วม (Participation) การได้รับการดูแล (Care) การเติมเต็มในชีวิต (Self-fulfillment) และศักดิ์ศรี (Dignity) เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าการกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุตอบสนองต่อหลักการเหล่านี้ครบถ้วนหรือไม่

3.4 แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570)

ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการแก้ไขและเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยแผนฉบับนี้มุ่งเน้นการคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง รวมถึงผู้สูงอายุ ให้เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ป้องกันการถูกเลือกปฏิบัติ และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต⁴ ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจโดยตรงของกรมกิจการผู้สูงอายุ

3.5 กระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD)

เป็นแนวคิดตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (UNGPs)⁵ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในรายงาน เพื่อใช้วิเคราะห์กระบวนการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมตั้งแต่การระบุความเสี่ยง (Identify) การป้องกันและบรรเทาผลกระทบ (Prevent and Mitigate) การติดตามผล (Track) และการสื่อสาร (Communicate) ตลอดจนกลไกการร้องทุกข์และการเยียวยา (Grievance Mechanisms and Remediation)

¹ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 130 ก. หน้า 1-13.

² องค์การสหประชาชาติ. (2491). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights).

<https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

³ United Nations. (1991). United Nations Principles for Older Persons (Resolution 46/91).

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-principles-older-persons>

⁴ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2566). แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570).

⁵ องค์การสหประชาชาติ. (2554). หลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (Guiding Principles on Business and Human Rights). สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR).

4. ขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์

การจัดทำรายงานฉบับนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการวิเคราะห์เอกสาร และการถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา (Case Study) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมและจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Data Collection and Categorization)

สืบค้นและรวบรวมข่าวสารจากสื่อสาธารณะที่น่าเชื่อถือ ซึ่งเผยแพร่ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2569 จำนวน 20 ข่าว ที่มีเนื้อหาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ โดยนำมาจัดหมวดหมู่ตามกลุ่มประเด็นปัญหา 4 ด้าน ได้แก่ (1) อาชญากรรม (2) เศรษฐกิจและสวัสดิการ (3) สุขภาพและความปลอดภัย และ (4) ปัญหาสังคมและการถูกทอดทิ้ง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับบริบทของหน่วยงาน (Contextual & Gap Analysis)

นำกรณีศึกษาทั้ง 20 เหตุการณ์ มาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับบทบาทภารกิจ รวมถึงงานบริการของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยใช้หลักการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (HRDD) เพื่อค้นหาความเสี่ยงว่ากระบวนการทำงาน นโยบาย หรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีจุดอ่อนที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบหรือนำไปสู่การละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในลักษณะเดียวกับที่ปรากฏในสื่อสาธารณะหรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแนวทางแก้ไขและเยียวยา (Formulation of Corrective Actions)

จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Action Plan) สำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดกรอบความรับผิดชอบและมาตรการเยียวยาผู้เสียหายอย่างเป็นรูปธรรม ในกรณีที่ตรวจพบว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบกระบวนการเฝ้าระวัง (Designing the Monitoring Process)

กำหนดกลไกการเฝ้าระวังเชิงรุกและเชิงรับเพื่อป้องกันการเกิดซ้ำ เช่น การพัฒนาระบบรับเรื่องร้องเรียนที่เข้าถึงง่ายสำหรับกลุ่มเปราะบาง การติดตามประเมินผลการจัดสวัสดิการ และการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

5. ข้อมูลที่รวบรวมเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์

กรมกิจการผู้สูงอายุได้รวบรวมข่าวสารจากสื่อสาธารณะ เผยแพร่ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2569 จำนวน 20 ข่าว ที่มีเนื้อหาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ โดยจัดหมวดหมู่ตามกลุ่มประเด็นปัญหาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

5.1 หมวดปัญหาอาชญากรรมและการถูกหลอกลวง (Crime & Scams)

ผู้สูงอายุมักตกเป็นเป้าหมายหลักของมิจฉาชีพ ทั้งในรูปแบบของการฉ้อโกงออนไลน์ การหลอกลวงให้โอนเงิน ไปจนถึงการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

(1) พาดหัวข่าว : ตร.ประสานอายัดบัญชีหลอกลวงวัย 82 โอนเงินสูงกว่า 2.5 ล้าน⁶

สรุปรายละเอียด : ยายวัย 82 ปี ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์โทรมาหลอกลวงว่าบัญชีธนาคารพัวพันกับสิ่งผิดกฎหมายและหลอกให้โอนเงินเพื่อตรวจสอบความบริสุทธิ์ สูญเสียเงินไปกว่า 2.58 ล้านบาท ผ่านการโอนกว่า 20 ครั้งเข้าบัญชีม้า 13 บัญชี

⁶ ไทยพีบีเอส. (21 ตุลาคม 2566). ตร.ประสานอายัดบัญชีหลอกลวงวัย 82 โอนเงินสูงกว่า 2.5 ล้าน. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2568, จาก <https://www.thaibps.or.th/news/content/333066>

(2) พาดหัวข่าว : รวบสาวบัญชีม้า อ้างเป็นการไฟฟ้าต้นผู้สูงอายุ เหลือสูญเงินกว่า 2 แสนบาท⁷

สรุปรายละเอียด : มีฉาชีฟแอบอ้างเป็นเจ้าของที่การไฟฟ้านครหลวง หลอกผู้สูงอายุวัย 64 ปี ว่ามีค่าไฟสูงผิดปกติและให้ติดตั้งแอปพลิเคชันปลอมเพื่อรับส่วนลด สุดท้ายถูกดูดเงินออกจากบัญชีไปกว่า 2 แสนบาท

(3) พาดหัวข่าว : สตง.เปิดสถิติ “ผู้สูงอายุ” ตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ เตือนภัยข้าราชการบำนาญ พบสแกมเมอร์พุ่งเป้าสูงวัย⁸

สรุปรายละเอียด : ตำรวจออกมาเตือนภัยสแกมเมอร์ที่มุ่งเป้าไปยังข้าราชการบำนาญ และผู้สูงอายุ โดยใช้ข้อมูลส่วนตัวที่รู้ไหลมาแอบอ้างเป็นหน่วยงานรัฐ หลอกให้อัปเดตข้อมูลรับสิทธิประโยชน์ แล้วให้ติดตั้งมัลแวร์ควบคุมโทรศัพท์มือถือ

(4) พาดหัวข่าว : ทำร้ายผู้สูงอายุ อายุ 84 ปี ชิงเงินหมื่น โจรเก่งแต่กับคนแก่⁹

สรุปรายละเอียด : เหตุการณ์คนร้ายขี้อร่อยลักทรัพย์ที่เข้ามาตีสันทัดคุณตาวัย 84 ปี ที่กำลังนำขยะมาทิ้งกลางดึก ก่อนทำร้ายร่างกายจนศีรษะแตกและชิงเงินสดกว่า 10,000 บาทที่สะสมจากการเก็บของเก่าหนีไป

(5) พาดหัวข่าว : ป้องกันภัยมิจฉาชีพออนไลน์ สร้างภูมิคุ้มกันทางใจให้ผู้สูงอายุ¹⁰

สรุปรายละเอียด : ชาวเชิงลึกที่น่าเสนอสถิติอาชญากรรมไซเบอร์ที่เจาะกลุ่มผู้สูงอายุ โดยจิตแพทย์วิเคราะห์ว่ามีฉาชีฟมักอาศัย 4 ช่องโหว่ทางจิตวิทยา ได้แก่ ความกลัว ความหวัง ความเหงา และความเชื่อใจ มาใช้เป็นเครื่องมือในการหลอกลวง

5.2 หมวดปัญหาสวัสดิการ เศรษฐกิจ และความยากจน (Welfare, Economy & Poverty)

ปัญหาเรื่องเบี้ยยังชีพที่ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ ความสับสนในนโยบายรัฐ และการเข้าถึงสวัสดิการที่ล่าช้า ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนคุณภาพชีวิต

(6) พาดหัวข่าว : ตัดสิทธิ “เบี้ยคนชรา” ตัดท่อน้ำเลี้ยง ใจคน(อ)ยากจน¹¹

สรุปรายละเอียด : เสียงสะท้อนของประชาชนและผู้เชี่ยวชาญต่อการปรับเกณฑ์จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่กำหนดให้เฉพาะผู้ที่ไม่มีรายได้ หรือรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ทำให้เกิดความกังวลว่าผู้สูงอายุหลายคนจะถูกตัดสิทธิ

(7) พาดหัวข่าว : บัญชีกลางจ่ายเงินเพิ่มเติมเดือนละ 100 อัตราคนแก่ที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ¹²

สรุปรายละเอียด : รัฐบาลอนุมัติจ่ายเงินสงเคราะห์พิเศษเพิ่มเติมเดือนละ 100 บาท ให้กับผู้สูงอายุที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อช่วยบรรเทาภาระค่าครองชีพและช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุที่ยากจน

⁷ ไทยรัฐออนไลน์. (22 ธันวาคม 2567). รวบสาวบัญชีม้า อ้างเป็นการไฟฟ้าต้นผู้สูงอายุ เหลือสูญเงินกว่า 2 แสนบาท. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thairath.co.th/news/crime/2832323>

⁸ ไทยทูเดย์. (20 ธันวาคม 2568). สตง.เปิดสถิติ “ผู้สูงอายุ” ตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ เตือนภัยข้าราชการบำนาญ พบสแกมเมอร์พุ่งเป้าสูงวัย. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://today.line.me/th/v3/article/eL0105G>

⁹ ช่อง 7 เอชดี. (30 มกราคม 2568). ทำร้ายผู้สูงอายุ อายุ 84 ปี ชิงเงินหมื่น โจรเก่งแต่กับคนแก่. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://news.ch7.com/detail/781734>

¹⁰ ไทยพีบีเอส, คนสู้โรค. (20 มกราคม 2569). ป้องกันภัยมิจฉาชีพออนไลน์ สร้างภูมิคุ้มกันทางใจให้ผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thaipbs.or.th/program/KonSuRoak/episodes/112800>

¹¹ ไทยพีบีเอส. (15 สิงหาคม 2566). ตัดสิทธิ “เบี้ยคนชรา” ตัดท่อน้ำเลี้ยง ใจคน(อ)ยากจน. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/330643>

¹² ไทยโพสต์. (5 กันยายน 2566). บัญชีกลางจ่ายเงินเพิ่มเติมเดือนละ 100 อัตราคนแก่ที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thaipost.net/economy-news/442928>

(8) พาดหัวข่าว : "13 สิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ" ที่คนไม่รู้ มีเพียง 59% รับรู้เข้าถึง¹³

สรุปรายละเอียด : การสำรวจพบว่าผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่รู้จักแค่สิทธิเบี้ยยังชีพ แต่สวัสดิการอื่นที่สำคัญ เช่น เงินช่วยเหลือซ่อมแซมบ้าน 40,000 บาท หรือสิทธิกู้ยืมเงินปลอดดอกเบี้ย กลับมีผู้สูงอายุที่เข้าถึงและรับรู้ไม่ถึง 60%

(9) พาดหัวข่าว : กรมบัญชีกลาง เปิดรอบจ่ายซ้ำ เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ปี 67¹⁴

สรุปรายละเอียด : ข่าวการแก้ปัญหาผู้สูงอายุกว่า 2.45 แสนคนที่ตกหล่น ไม่ได้รับเงินสงเคราะห์เนื่องจากปัญหาการผูกบัญชีพร้อมเพย์ รัฐจึงต้องขยายเวลาและเปิดรอบจ่ายซ้ำเพื่อไม่ให้เสียสิทธิ

(10) พาดหัวข่าว : สิทธิผู้สูงอายุ ไม่ได้มีแค่ 'เบี้ยคนชรา' ความซ้ำซ้อนของกลุ่มสูงวัย?¹⁵

สรุปรายละเอียด : รายงานเจาะลึกระบบสวัสดิการรัฐที่มีหน่วยงานถึง 23 แห่ง ดูแล 43 สวัสดิการ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน ลำบาก และขาดการบูรณาการ จนต้องมีการเร่งเชื่อมโยงฐานข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันเพื่อแก้ปัญหา

(11) พาดหัวข่าว : เงินยังชีพผู้สูงอายุ เดือนกรกฎาคม 2568 รับเงินสูงสุด 1,000 บาท¹⁶

สรุปรายละเอียด : การอัปเดตสวัสดิการเบี้ยยังชีพที่ยังคงจ่ายในอัตราขั้นบันไดเดิม 600 - 1,000 บาท สะท้อนให้เห็นถึงเพดานรายได้ที่ยังไม่ถูกปรับขึ้นให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน

(12) พาดหัวข่าว : ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ยืนยันข่าวลือปรับเบี้ยผู้สูงอายุเป็น 3,000 บาท เป็นข่าวปลอม¹⁷

สรุปรายละเอียด : ปัญหาข่าวปลอมบนโลกออนไลน์ที่สร้างความเข้าใจผิดให้กลุ่มผู้สูงอายุว่า จะมีการปรับขึ้นเบี้ยยังชีพเป็น 3,000 บาท ทำให้รัฐต้องออกมาเตือนและชี้แจงอัตราจ่ายขั้นบันไดตามเดิม

5.3 หมวดปัญหาสุขภาพ อุบัติเหตุ และความปลอดภัยในชีวิต (Health, Accidents & Safety)

ความเสื่อมถอยทางร่างกาย การขาดการดูแล และสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย นำมาซึ่งอุบัติเหตุ และปัญหาสุขภาพถึงชีวิต

(13) พาดหัวข่าว : สมอส่งเสริมวัยชราพุ่งสูง ตรวจรู้ล่วงหน้าช่วยได้¹⁸

สรุปรายละเอียด : รายงานวิกฤตปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางสมองของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะโรคอัลไซเมอร์และภาวะสมองเสื่อมที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ต่อทั้งตัวผู้สูงอายุเองและภาระของครอบครัวที่ต้องดูแล

¹³ กรุงเทพธุรกิจ. (13 เมษายน 2567). "13 สิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ" ที่คนไม่รู้ มีเพียง 59% รับรู้เข้าถึง. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/health/social/1118794>

¹⁴ มติชนออนไลน์. (5 พฤศจิกายน 2567). กรมบัญชีกลาง เปิดรอบจ่ายซ้ำ เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ปี 67 จำนวน 2.45 แสนคน เริ่ม 6 พ.ย.นี้. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก https://www.matichon.co.th/economy/news_4883049

¹⁵ ไทยพับลิก้า. (17 กุมภาพันธ์ 2568). สิทธิผู้สูงอายุ ไม่ได้มีแค่ 'เบี้ยคนชรา' : 23 หน่วยงาน 10 กระทรวง ดูแล 43 สวัสดิการ ความซ้ำซ้อนของกลุ่มสูงวัย?. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://thaipublica.org/2025/02/welfare-for-the-elderly>

¹⁶ สนุกดอตคอม. (9 กรกฎาคม 2568). เงินยังชีพผู้สูงอายุ เดือนกรกฎาคม 2568 รับเงินสูงสุด 1,000 บาท วันนี้. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.sanook.com/money/940679>

¹⁷ โลกทูเดย์. (3 พฤษภาคม 2569). ประกาศแล้ว! จำนวนเงินที่ผู้สูงอายุได้รับ เดือนพฤษภาคม 2569. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2569, จาก <https://today.line.me/th/v3/article/YamxL08>

¹⁸ ไทยรัฐออนไลน์. (27 มีนาคม 2566). สมอส่งเสริมวัยชราพุ่งสูง ตรวจรู้ล่วงหน้าช่วยได้. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2663998>

(14) พาดหัวข่าว : เตือนภัยผู้สูงอายุ! ไร้น้ำหนักร่างกาย ทำอันตราย ยาววัย 83 ปีกกลางทุ่งนา¹⁹

สรุปรายละเอียด : ชาวสะเทือนใจที่สะท้อนให้เห็นถึงความปลอดภัยในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในพื้นที่ชนบท ที่ตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงละเมิดทางเพศและการทำร้ายร่างกายขณะอยู่ลำพัง

(15) พาดหัวข่าว : สลดอุบัติเหตุหมู่ ผู้สูงอายุกลับจากตุลิกะ รถกระบะเสียหลักชนเสาไฟฟ้า เจ็บ 9 เสียชีวิต²⁰

สรุปรายละเอียด : อุบัติเหตุรถกระบะที่บรรทุกกลุ่มผู้สูงอายุเดินทางกลับจากการตุลิกะตอนกลางคืน เกิดเสียหลักชนเสาไฟฟ้า ทำให้มีผู้บาดเจ็บสาหัสและหญิงสูงอายุวัย 74 ปี เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ

(16) พาดหัวข่าว : ควบคุมเข้มข้นสงกรานต์ 2568 เชียงราย อุบัติเหตุ 8 ครั้ง เสียชีวิต 3 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ²¹

สรุปรายละเอียด : สถิติอุบัติเหตุช่วงเทศกาลสงกรานต์ชี้ชัดว่าผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่คือผู้สูงอายุวัย 50-70 ปีขึ้นไป ที่ขับขี้อักรยานยนต์ จนรัฐต้องออกประกาศเตือนให้ลูกหลานดูแลไม่ให้คนแก่ขับรถด้วยตนเอง

(17) พาดหัวข่าว : สธ. แนะนำ ผู้สูงอายุที่จะเดินทาง ประเมินหลัก '5 Safe' ก่อน ลดโอกาสเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ²²

สรุปรายละเอียด : กระทรวงสาธารณสุขออกมาตรการแนะนำผู้สูงวัยก่อนออกเดินทางท่องเที่ยวหรือใช้รถใช้ถนน เพื่อลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุที่มาจากสมรรถภาพร่างกายและการตอบสนองที่ลดลง

5.4 หมวดปัญหาสังคม การถูกทอดทิ้ง และคุณภาพชีวิต (Social Issues & Abandonment)

การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ส่งผลให้เกิดปัญหาในกลุ่มเปราะบางที่ไม่มีลูกหลานดูแล หรือถูกสภาพสังคมกดดันจนเกิดปัญหาเชิงโครงสร้าง

(18) พาดหัวข่าว : เปิดสถิติครึ่งปี 2567 ผู้สูงอายุเพิ่มมากถึง 13.4 ล้านคน องค์กรไหนรับคนวัยนี้ทำงานต่อบ้าง²³

สรุปรายละเอียด : สถิติชี้ว่าประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุเกินร้อยละ 20 แล้ว แต่สภาพสังคมยังไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการจ้างงานในกลุ่มผู้สูงวัย ทำให้ขาดความมั่นคงทางรายได้ในวัยเกษียณ

¹⁹ อมรินทร์ทีวี. (19 กุมภาพันธ์ 2569) เตือนภัยผู้สูงอายุ! ไร้น้ำหนักร่างกาย ทำอันตราย ยาววัย 83 ปีกกลางทุ่งนา. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.amarintv.com/news/social/538634>

²⁰ ช่อง 8. (9 มีนาคม 2569). สลดอุบัติเหตุหมู่ ผู้สูงอายุกลับจากตุลิกะ รถกระบะเสียหลักชนเสาไฟฟ้า เจ็บ 9 เสียชีวิต 1. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก https://www.thaich8.com/news_detail/139977

²¹ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย. (14 เมษายน 2568). ควบคุมเข้มข้นสงกรานต์ 2568 เชียงราย วันที่สาม เกิดอุบัติเหตุ 8 ครั้ง มีผู้บาดเจ็บ 6 ราย เสียชีวิต 3 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เน้นย้ำลูกหลานดูแลใกล้ชิด หลีกเลี่ยงขับขี้อักรยานพาหนะด้วยตนเอง. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://radiochiangrai.prd.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/381615>

²² The Coverage. (10 เมษายน 2569). สธ. แนะนำ ผู้สูงอายุที่จะเดินทาง ประเมินหลัก '5 Safe' ก่อน ลดโอกาสเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thecoverage.info/news/content/11076>

²³ อมรินทร์ทีวี. (5 กันยายน 2567) เปิดสถิติครึ่งปี 2567 ผู้สูงอายุเพิ่มมากถึง 13.4 ล้านคน องค์กรไหนรับคนวัยนี้ทำงานต่อบ้าง. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.amarintv.com/news/social/230883>

(19) พาดหัวข่าว : รวบแก๊งสูงวัย รวมกลุ่มเสพยา ชาวบ้านสุระอา บางคนติดคุกมาแล้ว 12 ครั้ง²⁴

สรุปรายละเอียด : ปัญหาสังคมซ้ำซ้อน เมื่อตำรวจเข้าจับกุมกลุ่มชายสูงวัยที่รวมตัวกันมั่วสุมเสพยาเสพติด โดยพบว่าผู้สูงอายุบางรายมีประวัติต้องโทษถึง 12 ครั้ง แต่เมื่อพ้นโทษก็กลับสู่วงจรเดิม เพราะไม่มีงานและขาดคนดูแล

(20) พาดหัวข่าว : ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง โดนทำร้าย โกงทรัพย์สิน เร่งออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิ²⁵

สรุปรายละเอียด : ภาครัฐต้องเร่งผลักดันร่างกฎหมายและข้อกำหนดใหม่ เพื่อรับมือกับวิกฤตผู้สูงอายุที่ถูกครอบครัวทอดทิ้ง ถูกทำร้ายร่างกาย และถูกหลอกลวงโกงทรัพย์สิน ซึ่งเป็นสถิติที่พุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

6. ผลการศึกษาวิเคราะห์

จากการประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิเคราะห์เอกสารและถอดบทเรียนจากการศึกษาในสื่อสาธารณะจำนวน 20 กรณี (พ.ศ. 2566 - 2569) ภายใต้กรอบแนวคิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) และกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (HRDD) เพื่อเชื่อมโยงกับบทบาทภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ สามารถสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ได้ 4 ประเด็นหลักดังนี้

6.1 การวิเคราะห์สถานการณ์การละเมิดสิทธิผู้สูงอายุเชิงโครงสร้าง (Structural Analysis of Human Rights Violations)

ผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาเชิงประจักษ์ บ่งชี้ว่าผู้สูงอายุในประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานะความเปราะบางทางสังคม (Social Vulnerability) ซึ่งนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานใน 4 มิติ ได้แก่

(1) มิติด้านความมั่นคงในทรัพย์สินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยี การตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพทางไซเบอร์สะท้อนถึงช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินและสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย

(2) มิติด้านสวัสดิการและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความล่าช้าและความไม่ครอบคลุมของระบบเบี้ยยังชีพ ตลอดจนการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ ขัดต่อข้อ 22 และข้อ 25 ของ UDHR ที่รัฐพึงจัดให้มีหลักประกันยามชราภาพและมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ

(3) มิติด้านสุขภาพและความปลอดภัยทางกายภาพ สถิติอุบัติเหตุและการถูกทำร้ายร่างกาย บ่งชี้ถึงความล้มเหลวในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต (Age-friendly Environment) ซึ่งกระทบต่อสิทธิในการมีชีวิตและสวัสดิภาพทางร่างกาย

(4) มิติด้านสถาบันครอบครัวและการบูรณาการทางสังคม ภาวะการถูกทอดทิ้งและการเสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยว สะท้อนถึงการขาดกลไกคุ้มครองทางสังคมที่รุนแรง กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

²⁴ ข่าวสดออนไลน์. (8 พฤษภาคม 2569). รวบแก๊งสูงวัย รวมกลุ่มเสพยา ชาวบ้านสุระอา กลิ่นคุ้ง บางคนติดคุก 12 ครั้ง พ้นโทษกลับสู่วงจรเดิม. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2569, จาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_10236729

²⁵ The Coverage. (19 กันยายน 2561). ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง โดนทำร้าย โกงทรัพย์สิน เร่งออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thecoverage.info/news/content/367>

6.2 การประเมินความเสี่ยงและผลกระทบต่อภารกิจของหน่วยงาน (Risk Assessment and Gap Analysis)

เมื่อนำปรากฏการณ์ทางสังคมข้างต้นมาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับกระบวนการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตามหลัก HRDD พบความเสี่ยงที่การดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุอาจเป็นปัจจัยทางอ้อมที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในผู้สูงอายุ หรือไม่สามารถระงับยับยั้งความเสียหายได้ทันเวลาที่ในประเด็นดังต่อไปนี้

(1) **ความเสี่ยงด้านนโยบายและการบูรณาการข้อมูล** ความล่าช้าในการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่ตกหล่นหรือขาดคุณสมบัติ อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐอย่างเท่าเทียม

(2) **ความเสี่ยงด้านการส่งเสริมและการป้องกัน** หากหลักสูตรการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางดิจิทัล (Digital Literacy) ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุในชนบทได้ หน่วยงานย่อมมีส่วนในความบกพร่องเชิงโครงสร้างที่ปล่อยให้ผู้สูงอายุตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

(3) **ความเสี่ยงด้านกลไกการคุ้มครองระดับชุมชน** ความไม่เข้มแข็งของกลไกศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) อาจทำให้เกิดช่องโหว่ในการคัดกรองและเฝ้าระวังผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดหรือถูกทอดทิ้ง

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการเยียวยา (Policy Recommendations and Remedial Actions)

ในกรณีที่พบว่าความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์กร ก่อให้เกิดผลกระทบหรือการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Action Plan) สำหรับการแก้ไขและเยียวยา (Remediation) ตามมาตรฐานสากล ดังนี้

(1) **มาตรการระงับเหตุและช่วยเหลือฉุกเฉิน** จัดตั้งคณะทำงานตอบสนองต่อภาวะวิกฤต (Crisis Response Team) บูรณาการร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านสถานที่พักพิงและปัจจัยสี่แก่ผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิโดยทันที

(2) **กลไกการเยียวยาทางสวัสดิการและกฎหมาย** เร่งรัดกระบวนการเบิกจ่ายสวัสดิการหรือเงินสงเคราะห์ฉุกเฉินแบบช่องทางพิเศษ (Fast-track) สำหรับผู้เสียหาย พร้อมทั้งจัดหาความช่วยเหลือทางกฎหมายในการฟ้องร้องเรียกคืนทรัพย์สินหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด

(3) **การทบทวนและปรับปรุงกระบวนการทำงาน** ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงทางปกครอง หากพบว่าเป็นความบกพร่องของระบบงาน ต้องดำเนินการแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับ หรือขั้นตอนการให้บริการทันที เพื่อปิดช่องโหว่ทางกฎหมาย

6.4 กลไกการเฝ้าระวังและติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation Mechanisms)

เพื่อให้การเคารพสิทธิมนุษยชนเกิดความยั่งยืน กรมกิจการผู้สูงอายุจำเป็นต้องสถาปนากระบวนการเฝ้าระวังอย่างเป็นระบบ แบ่งเป็น 2 กลไกหลัก ได้แก่

(1) กลไกการเฝ้าระวังเชิงรุก (Proactive Monitoring)

- ดำเนินการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนในทุกกระบวนการและนโยบายใหม่ของกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี

- บูรณาการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างระบบแจ้งเตือนล่วงหน้า ในการระบุตัวต้นผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งหรือละเมิดสิทธิ

(2) กลไกการรับเรื่องร้องเรียนเชิงรับ (Grievance Mechanism)

- พัฒนาระบบรับเรื่องร้องเรียนที่เป็นมิตรและเข้าถึงง่ายสำหรับผู้สูงอายุ เช่น สายด่วนให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง หรือกลไกการรับเรื่องผ่านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยต้องมีมาตรการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างเคร่งครัด
- จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ เพื่อเปิดเผยต่อสาธารณะตามหลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้

7. บทสรุปการศึกษาวิเคราะห์

การศึกษาวิเคราะห์ประเด็นสิทธิมนุษยชนจากสื่อสาธารณะฉบับนี้ เป็นการถอดบทเรียนเชิงประจักษ์จากสถานการณ์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุในสังคมไทย ผ่านการบูรณาการกรอบแนวคิดปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) และกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (HRDD) เพื่อนำมาประเมินความเสี่ยงและทบทวนกระบวนการดำเนินงานตามภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบันกำลังเผชิญกับภัยคุกคามทางสิทธิมนุษยชนที่ซับซ้อนและรุนแรงใน 4 มิติหลัก ได้แก่ (1) ความไม่มั่นคงในทรัพย์สินจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (2) ความเหลื่อมล้ำและข้อจำกัดในการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ (3) ภัยคุกคามต่อสวัสดิภาพและสุขภาพทางกายภาพ และ (4) สถานะการถูกทอดทิ้งทางสังคม ปรากฏการณ์เหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นปัญหาความเปราะบางเชิงโครงสร้าง แต่ยังสะท้อนถึงช่องว่างในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและการจัดหลักประกันยามชราภาพ ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาในบริบทของบทบาทและภารกิจ กรมกิจการผู้สูงอายุในฐานะหน่วยงานหลักระดับชาติ จำเป็นต้องตระหนักถึงความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชน ที่การดำเนินงาน นโยบาย หรือข้อจำกัดในการให้บริการ อาจกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบาง ดังนั้น การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้เสียหายจึงเป็นสิ่งสำคัญเร่งด่วน โดยหน่วยงานต้องมีกลไกที่พร้อมตอบสนองต่อภาวะวิกฤต การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสวัสดิการ ตลอดจนการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่ออุดช่องโหว่ทางกฎหมายและนโยบายอย่างทันท่วงที

เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน กรมกิจการผู้สูงอายุต้องเร่งขับเคลื่อนและสร้างกลไกการเฝ้าระวังอย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติเชิงรุก ผ่านการประเมินความเสี่ยงประจำปี และการบูรณาการฐานข้อมูลเพื่อสร้างระบบแจ้งเตือนล่วงหน้า และมิติเชิงรับ ผ่านการพัฒนาระบบรับเรื่องร้องเรียนที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ การดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตามข้อเสนอแนะในรายงานฉบับนี้ จะเป็นหมุดหมายสำคัญในการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติราชการ เปลี่ยนผ่านบทบาทของหน่วยงานจากการเป็นเพียงผู้จัดสรรสวัสดิการ สู่การเป็นผู้อภิบาล คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน ที่สามารถสร้างหลักประกันความมั่นคง ป้องกันการถูกเลือกปฏิบัติ และธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้สูงอายุไทยได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2566). แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพมหานคร. (13 เมษายน 2567). "13 สิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ" ที่คนไม่รู้ มีเพียง 59% รับรู้เข้าถึง. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/health/social/1118794>
- ข่าวสดออนไลน์. (8 พฤษภาคม 2569). รวบแก๊งสูงวัย รวมกลุ่มเสพยา ชาวบ้านสุระระอา กลั่นลึง บางคนติดคุก 12 ครั้ง พันโทกลับสู่จวงเดิม. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2569, จาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_10236729
- ช่อง 7 เอชดี. (30 มกราคม 2568). ทำร้ายผู้สูงอายุ อายุ 84 ปี ชิงเงินหมั้น โจรเก่งแต่กับคนแก่. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://news.ch7.com/detail/781734>
- ช่อง 8. (9 มีนาคม 2569). สลดอุบัติเหตุ ผู้สูงอายุกลับจากคูไลก รถกระบะเสียหลักชนเสาไฟฟ้า เจ็บ 9 เสียชีวิต 1. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก https://www.thaich8.com/news_detail/139977
- ไทยพีบีเอส. (15 สิงหาคม 2566). ตัดสิทธิ "เบี้ยคนชรา" ตัดท่อน้ำเลี้ยง โจรคน(อ)ยากจน. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/330643>
- _____. (21 ตุลาคม 2566). ดร.ประสานอภัยชัยพลกษัยวัย 82 โอนเงินสูงกว่า 2.5 ล้าน. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2568, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/333066>
- ไทยพีบีเอส, คนสู้โรค. (20 มกราคม 2569). ป้องกันภัยมิฉาชิพออนไลน์ สร้างภูมิคุ้มกันทางใจให้ผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thaipbs.or.th/program/KonSuRoak/episodes/112800>
- ไทยพับลิก้า. (17 กุมภาพันธ์ 2568). สิทธิผู้สูงอายุ ไม่ได้มีแค่ 'เบี้ยคนชรา' : 23 หน่วยงาน 10 กระทรวง ดูแล 43 สวัสดิการ ความซ้ำซ้อนของกลุ่มสูงวัย? สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://thaipublica.org/2025/02/welfare-for-the-elderly>
- ไทยโพสต์. (5 กันยายน 2566). บัญชีกลางจ่ายเงินเพิ่มเติมละ 100 อัตราคิดคนแก่ที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thaipost.net/economy-news/442928>
- ไทยรัฐออนไลน์. (27 มีนาคม 2566). สมอเสื้อมวัยชราพุ่งสูง ตรวจรู้ล่วงหน้าช่วยได้. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2663998>
- _____. (22 ธันวาคม 2567). รวบสาวบัญชีม้า อ้างเป็นการไฟฟ้าต้นผู้สูงอายุ เหลือสูญเงินกว่า 2 แสนบาท. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thairath.co.th/news/crime/2832323>
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 130 ก. หน้า 1-13.
- มติชนออนไลน์. (5 พฤศจิกายน 2567). กรมบัญชีกลาง เปิดรอบจ่ายซ้ำ เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ปี 67 จำนวน 2.45 แสนคน เริ่ม 6 พ.ย.นี้. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก https://www.matichon.co.th/economy/news_4883049
- ไลน์ทูเดย์. (20 ธันวาคม 2568). สตง.เปิดสถิติ "ผู้สูงอายุ" ตกเป็นเหยื่อมิฉาชิพ เดือนกุมภาพันธ์การบำนาญ พบสแกมเมอร์พุ่งเป้าสูงวัย. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://today.line.me/th/v3/article/eL0105G>
- _____. (3 พฤษภาคม 2569). ประกาศแล้ว! จำนวนเงินที่ผู้สูงอายุได้รับ เดือนพฤษภาคม 2569. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2569, จาก <https://today.line.me/th/v3/article/YamxL08>
- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย. (14 เมษายน 2568). ควบคุมเข้มข้นสงกรานต์ 2568 เชียงราย วันที่สาม เกิดอุบัติเหตุ 8 ครั้ง มีผู้บาดเจ็บ 6 ราย เสียชีวิต 3 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เน้นย้ำลูกหลานดูแลใกล้ชิด หลีกเลี่ยงขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเอง. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://radiochiangrai.prd.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/381615>
- สนุกดอตคอม. (9 กรกฎาคม 2568). เงินยังชีพผู้สูงอายุ เดือนกรกฎาคม 2568 รับเงินสูงสุด 1,000 บาท วันนี้. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.sanook.com/money/940679>
- องค์การสหประชาชาติ. (2491). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights). <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- _____. (2554). หลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (Guiding Principles on Business and Human Rights). สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR).
- อมรินทร์ทีวี. (5 กันยายน 2567). เปิดสถิติครึ่งปี 2567 ผู้สูงอายุเพิ่มมากถึง 13.4 ล้านคน องค์กรไหนรับควมวัยนี้ทำงานต่อบ้าง. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.amarintv.com/news/social/230883>
- _____. (19 กุมภาพันธ์ 2569). เดือนกุมภาพันธ์ 2569! ไอ้ตีนหน้าตาดี ท่อนาจาร ยายวัย 83 ปีกกลางทุ่งนา. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.amarintv.com/news/social/538634>
- The Coverage. (19 กันยายน 2561). ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง โดนทำร้าย โกงทรัพย์สิน เร่งออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thecoverage.info/news/content/367>
- _____. (10 เมษายน 2569). สธ. แนะนำ ผู้สูงอายุที่จะเดินทาง ประเมินหลัก '5 Safe' ก่อน ลดโอกาสเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.thecoverage.info/news/content/11076>
- United Nations. (1991). United Nations Principles for Older Persons (Resolution 46/91). <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-principles-older-persons>